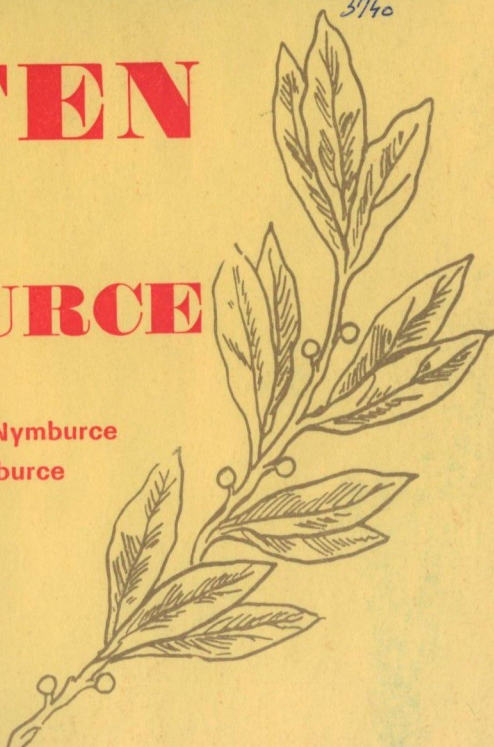

3740

KVĚTEN 1945 V NYMBURCE

Kulturní dům železničářů v Nymburce
Vlastivědné muzeum v Nymburce

k 35. výročí
osvobození Československa
Sovětskou armádou

2. května 1945

Již v ranních hodinách se roznesla po městě zpráva, že ve Vlkavě nechal starosta obce vylepit vyhlášku, v níž oznámil, že místní národní výbor se ujímá správy obce.

Asi v 11 hodin nastal na Riegrově náměstí nezvyklý ruch. Středem pozornosti se stala budova okresní záložny hospodářské, na níž byly náhle odstraněny všechny německé nápisy, buď tím způsobem, že byly přelepeny, nebo vůbec odstraněny.

Současně se objevil na budově Moravské banky československý prapor a na budově okresního úřadu byl odstraněn německý prapor . . .

Všech přítomných se zmocňovalo nepopsatelné nadšení . . .

Československé prapory se objevily i na jiných domech, na dvou domech byly dokonce vyvěšeny rudé prapory, četná okna byla ozdobena praporky a všichni občané chodili s trikolorami v klopách svých kabátů nebo připjatých na oděvech.

Mezitím se již sešel až dosud ilegální výbor v budově okresní záložny hospodářské.

Pak došla do úřadovny výboru zpráva, že osazenstvo dílen zahájilo stávkou . . .

Vedení se ujala národní rada . . .

V dílnách ČSD promluvil o situaci Alois Tyll a někteří další členové výboru, kteří povzbuzovali osazenstvo v přípravách k boji, avšak varovali před okamžitou akcí, která by znamenala krveprolití.

Úspěchem vedoucích odboje bylo, že byla stažena říšská vlajka na posádkovém velitelství, byly zastaveny zákopové práce a podminování mostu a dokonce bylo docíleno i kasernování německé posádky.

Lidé, kteří slyšeli od přijíždějících, že akce byla pouze místní, sdělovali tuto zprávu dále.

Náhle bylo jasné, že to vše byl jen krásný sen. V tu chvíli již přijíždělo na okresní úřad jičínské gestapo . . .

Všeobecné nadšení bylo vystřídáno obavami, co bude dál.

3494

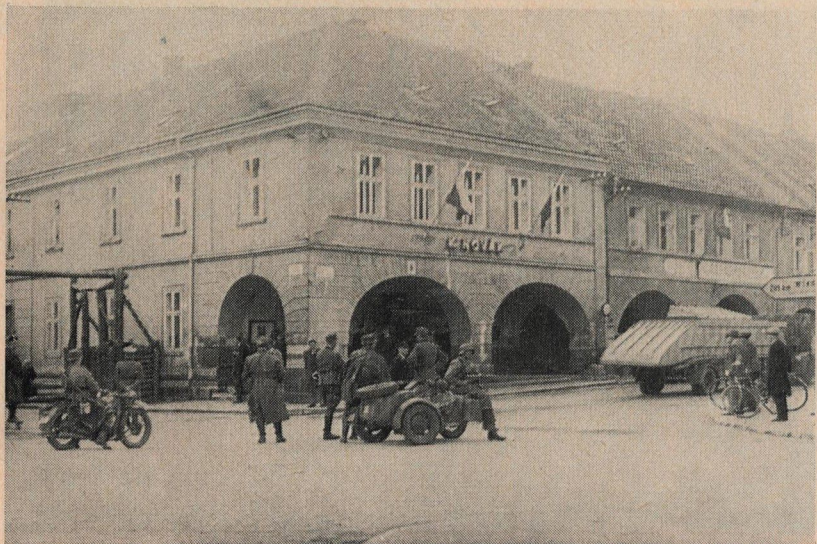
3534

3566

3579

3500

3591

100

3617

3614

3665

3. května

Okresní úřad záhy zrána vydal vyhlášku, kde bylo oznámeno, že oslavy se zatím odkládají, občanstvo bylo vyzváno k zachování klidu . . .

Německá posádka, nyní již informovaná o situaci, procházela městem neobyčejně silně ozbrojená, s automatickými puškami, ručními granáty atd.

Němečtí důstojníci vymáhali na mnoha místech obnovu německých nápisů, někde i hrozbou revolveru.

4. května

Mezi občanstvem byl toho dne značný neklid . . .

Městskému úřadu bylo vojenským velitelstvím nařízeno, že do 16 hodin musí být opět odkryt německý nápis na úřadě, který byl dne 2. května zakryt černou látkou. Po celý den silně přšelo. Německá posádka procházela opět městem v plné výzbroji.

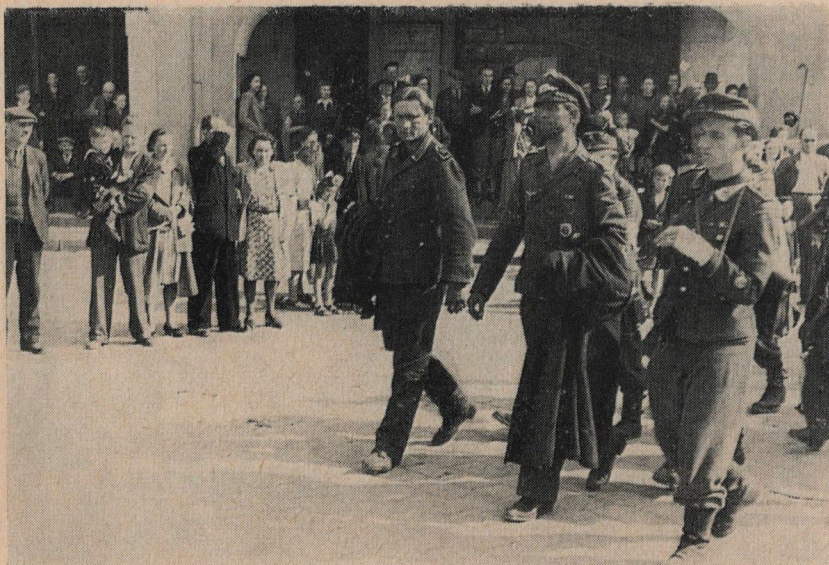
3648

3708

3763

5. května

38/15

Asi ve 12.30 hodin, po krátkých zprávách, tentokráte bez německého hlášení, začal pražský rozhlas volati o pomoc a oznamoval, že tam jsou střílení čeští lidé. Všeho občanstva se zmocnilo vzrušení.

V úředovně odbojového hnutí zachytili zprávu . . .

Uváženy ihned prostředky, které měl národní výbor k dispozici pro případ boje: několik partyzánských oddílů v nymburském okrese o síle asi 400 - 500 osob a četa Jugoslávců na Loučeni, jejichž spolupráci zajistil zpravodajský důstojník, ve městě pak tajně mobilizováni dobrovolníci, především pak z řad zaměstnanců dílen a ostatních železničářů asi v síle roty, jejichž počet mohl být později asi zdvojnásoben.

Všichni tito bojovníci byli však velmi málo ozbrojeni a proti nim stálo 1500 německých vojáků ve městě a v ostatních vesnicích a v zádech pak silná posádka milovická.

Zástupci nár. výboru se zatím odebrali k veliteli německé posádky na nádraží a požádali jej o kapitulaci a vydání zbraní.

3818

3975

3802

3781

3809

Po delším jednání odmítl velitel vydati zbraně civilním osobám.

Osazenstvo dílen ČSD zůstalo po celou noc v závodě a cvičilo se v používání zbraní.

6. května

V dopoledních hodinách přitáhli partyzáni do zásobárny dílen dva vagóny s municí, v noci se vozila munice místními vozy. Nymburská motospojka byla za jízdy zatčena Němci a odvezena ihned do vojenského tábora v Milovicích.

7. května

V ranních hodinách byl vyhozen do vzduchu mostek ke Zvěřínku, tratě byly na několika místech porušeny.

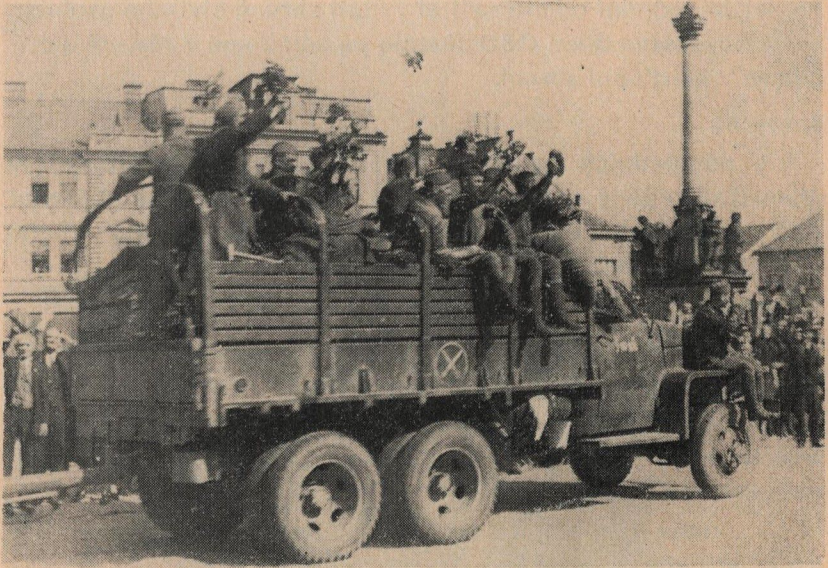
V dopoledních hodinách jelo množství německých pontonů směrem k Lysé. V noci projížděly po Boleslavské ulici ustupující německé armády z Moravy.

... večer hlásil místní rozhlas, že směrem na Nymburk přijíždějí střílejší německé tanky.

Později došla zpráva, že v Milovicích byli toho dne popraveni dva členové nymburských motospojek, E. Schreuer, student z Nymburka a A. Novotný, puškař z Kovanic ...

3790

3791

3796

3849

3875

3964

8. května

Národní výbor vykonal poslední přípravy k útoku na německou posádku a v dílnách ČSD bylo vytvořeno a částečně vyzbrojeno 12 čet.

Po celý den se valil mohutný a nepřetržitý proud ustupujících německých armád. V rozdělovnách byly toho dne vydány ilegálně českým dobrovolníkům zbraně.

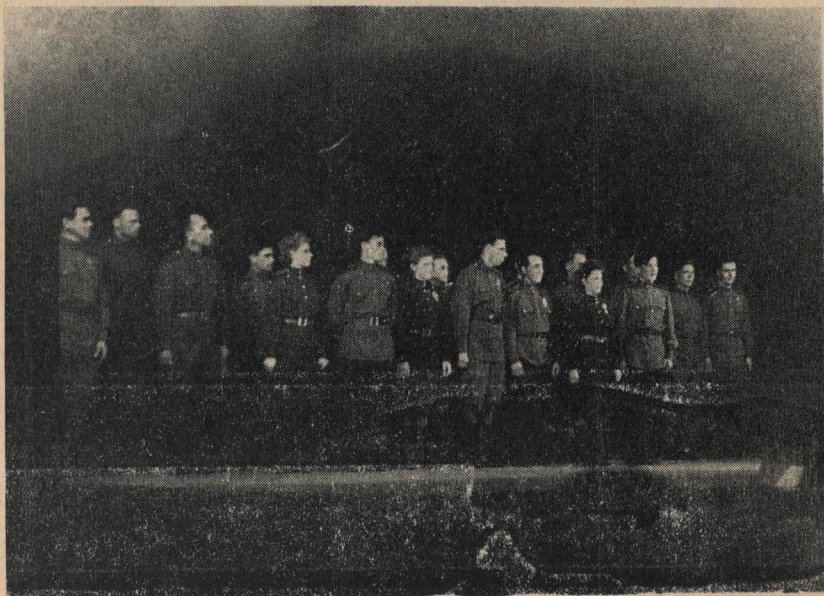
Večer byl dán dílnami ČSD signál ke shromáždění všech čl. dobrovolníků, aby byl připraven a podniknut útok na německou posádku.

9. května

Toho dne skončila válka.

Nymburkem však stále projížděly oddíly plně vyzbrojených Němců, hledajících nějaký únik.

Dobrovolnické jednotky proto počaly na silnicích do města tyto zbytky německé armády odzbrojovat.

3959

Již v ranních hodinách se roznesla po městě zpráva, že od Boleslavi přijíždějí sovětské tanky. Všude se vztyčovaly sovětské prapory, také radnice byla ozdobena rudým praporem.

V zasedací síni okresního úřadu se konala první plenární schůze okresního národního výboru.

Okresní národní výbor složil na této slavnostní schůzi slib věrnosti republice a vládě a přijal tak dnem 9. května 1945 zákonně veškerou výkonnou moc na nymburském okrese.

V časných ranních hodinách se ozývaly poblíže Nymburka výstřely a detonace, svědčící o tom, že vyčištění okolí od zbytků nepřátelských tlup není ještě zcela skončeno.

Na náměstí bylo záhy shromážděno velké množství lidu . . .

Asi k 7 hodině přijelo sovětské nákladní auto s vojenskou posádkou.

Veliké nadšení se zmocnilo všech přítomných, kteří hlasitým voláním a máváním pozdravovali tyto první členy Rudé armády.

Auto na krátkou chvíli zastavilo a ruský důstojník Fjodor Filipčuk pronesl proslov ke shromážděným občanům z balkonu okresní hospodářské záložny, sídla to národního výboru. Řeč tlumočil do češtiny jeden z diváků. Jest pochopitelné, že projev byl vyslechnut s velkým nadšením a odměněn bouřlivým potleskem a provoláváním slávy Rudé armádě. Hosté se však zdrželi ve městě pouze krátce a záhy se vydali na další cestu.

Asi v 8.30 hodin hlásil místní rozhlas, že městem bude projíždět Rudá armáda. Všeho občanstva se zmocnilo rozechvění a každý se připravoval na přivítání. Ženy a dívky v národních krojích přinášely na náměstí hojnost bezových květů, aby jimi přivítaly sovětské vojáky. Náměstí se naplnilo tak, že již řadu let zde nebylo viděti tolik lidí pohromadě. K devatenácté hodině přijeli na náměstí první ruské motorizované jednotky. Mezi diváky propuklo veliké nadšení. Za chvíli přijelo auto se sovětskými důstojníky a dva z nich, jeden plukovník „hrdina sovětského svazu“, promluvil k občanstvu. S důstojníky pozdravil shromážděné Nymburáky i šesnáctiletý sovětský voják. A pak

začaly projíždět městem stále nové a nové jednotky. Dav na náměstí stále vzrůstal a sledoval se zájmem sovětské vojáky, z nichž mnozí hráli na harmoniku, a podívoval se i množství ruských žen - vojáků.

Večer bylo náměstí slavnostně osvětleno, byly vypalovány rakety a zavěšena vlajkosláva. Několik slov pronesla k lidu i 22letá sovětská bojovnice, ozdobená několika vyznamenáními.

Veselice na náměstí byla ukončena až po půlnoci.

K výstavě Květen 1945 v Nymburce vydal v roce 1980 Kulturní dům železničářů
a Vlastivědné muzeum v Nymburce.

Autoři fotografií: 1 ks neznámý autor
16 ks Ing. Jaromír Barták

Z dobových negativů fotografie vybral, zhotovil a katalog sestavil
Jan Řehounek.

Text z nymburské kroniky vybral Jiří Novák.

Grafická úprava Miroslav Heřmanský

Vytiskly Středočeské tiskárny, provoz 21 Nymburk.